

відносин у Цивільному праві : [монографія] / О. В. Кохановська. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. – 463 с.

3. Тарахонич Т. І. Правове регулювання як особлива форма соціального регулювання / Т. І. Тарахонич // Теорія держави і права : навч. посіб. – К. : ВЦ "Академія", 2013. – 348 с.

УДК 342. 922(043.2)

Крижановська В. А.,

асистент,

Навчально-науковий інститут права та психології,
Національний університет "Львівська політехніка" м. Львів

ПРО ОСНОВНІ ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Права людини в сучасному світі – це не просто актуальна тема для дискусій, ця проблема, вирішення якої стоїть у центрі практичної діяльності міжнародного співтовариства. Людина, індивід, громадянин – має бути найважливішою цінністю будь-якого суспільства. Лише за таким напрямком можливе його (суспільства) подальше процвітання та співіснування із навколишнім світом.

Права людини – це природні можливості індивіда, що забезпечують його життя, людську гідність і свободу діяльності у всіх сферах суспільного життя [5]. Свободи людини – негативні повноваження фізичних осіб, як індивідуальні, так і колективні. Свободи реалізуються шляхом усунення державного регулювання з тієї чи іншої поведінки особи. Свободи, таким чином, виражають незалежність індивіда від влади держави у певних діях і визначають межі державного втручання у сферу особистості [6].

Визначну роль щодо забезпечення прав людини відіграла Загальна декларація прав людини. Під час її створення сотні і сотні пропозицій надходили з усіх країн світу, вони склали основу переліку прав і свобод, які стали взірцем для багатьох держав і народів. Загальне розуміння прав людини – це передумова того, що людство буде в змозі досягти поставленої мети [1]. У преамбулі

Декларації визнається, що гідність притаманна кожній особі, а рівні, невід'ємні права лежать в основі свободи, справедливості та загального миру. Права людини мають охоронятися силою закону для того, щоб уникнути соціальних потрясінь, держави мають сприяти соціальному прогресу та поліпшенню повсякденного життя за умови більшої свободи [2].

Серед загальних засад, які повною мірою мають бути реалізовані у процесі забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян, на першому місці, безперечно, стоїть принцип соціальної справедливості. Права і свободи громадян, їх законні інтереси у демократичній, соціальній, правовій державі зорієнтовані на принцип соціальної справедливості, який взагалі повинен лежати в основі діючого права. Адже це особливий, незалежний від волі законодавця суспільний феномен зі своїми об'єктивними властивостями і регулятивним спрямуванням, котрі є проявом саме якості права, яке є загальним масштабом і рівною мірою (нормою) свободи, основу яких складає принцип соціальної справедливості [7].

Конституція України у своїй основі закріпила здобутки загальнолюдського і правового досвіду забезпечення прав і свобод людини. Майже третину її статей безпосередньо присвячено цьому питанню і вже цим визначається її гуманістичне спрямування. Та ще важливішим є те, що текст більшості цих статей досить повно відповідає широко визнаним міжнародним нормам прав і свобод людини. У цьому не важко переконатися, якщо порівняти розділ II Конституції України із Загальною декларацією прав людини, а також Міжнародними пактами про громадянські та політичні права і про економічні, соціальні і культурні права. Пріоритетними для українського суспільства і держави є:

"Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека..." (ст. 3 Конституції України) [3].

Права людини – це можливості будь-якої людської істоти вільно обирати свою поведінку у межах справедливого закону. При здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших, забезпечення вимог моралі, суспільного порядку і загального добробуту. Таким чином, особа, маючи невід'ємні, неподільні, природні чи набуті (постійні, тимчасові) права, одержує про-

стір вільного розвитку в усіх сферах життєдіяльності. Цей розвиток упорядковується нормами національного і міжнародного законодавства та забезпечується діяльністю тієї чи іншої держави. Звичайно, реалізація можливостей залежить від рівня розвитку конкретного суспільства [1].

На сьогоднішній день гостро стоїть питання про реальне забезпечення закріплених у Конституції України прав людини і громадянина. Навіть після багатьох років незалежності про якісь практичні правові досягнення України в цьому напрямі говорити рано. Сьогодні важливо те, як ці права людини забезпечуються. Особливо це стосується діяльності органів влади і управління на місцях, які зобов'язані забезпечувати права людини окремо.

Перепоною в цьому є відсутність державної концепції "Про напрями реформування державних структур відповідальних за захист прав людини". Така байдужість з боку владних структур врешті може призвести до того, що Україна покине стіни парламентської Асамблеї Ради Європи. Діюча система державних інститутів не спроможна належним чином захистити права людини, оскільки вона колись була сконструйована, безумовно, не для такого завдання. Інтереси людини повинні привілеювати по відношенню до державних інтересів.

Таким чином в Україні склалася ситуація, коли на рівні із повним забезпеченням людських прав на свободу совісті та інших моральних прав, частково – свободу слова, не виконується соціальний захист.

Актуальним було створення в Україні інституту Омбудсмена – уповноваженого з прав людини. Важливим стало і те, що на цю посаду була обрана жінка. Омбудсмен в Україні має широкі повноваження. Під його юрисдикцію підпадає будь-яка особа, у тому числі й Президент України. Однак, про реальні здобутки у сфері недопущення нівелювання прав українських громадян сьогодні говорити важко. Пріоритети своєї діяльності уповноважений з прав людини вбачає у першу чергу у захисті прав дитини, рівноправ'ї статей, захисті прав ув'язнених, захисті прав депортованих народів.

Професор Ю. І. Римаренко основні тенденції сучасного розвитку прав людини вбачав у наступному:

- більш широкому запровадженні в суспільну свідомість уяв-

лення про те, що саме людина є первинним і головним суб'єктом невід'ємних прав, які мають соціальну природу (соціально-природний характер);

- поширенні принципу правової рівності на все більше коло людей;

- збільшенні "каталогу" цих прав (як наслідок збагачення, зростання потреб їхніх носіїв), якому, проте, не завжди відповідають реальні можливості здійснення деяких прав;

- зростанні кількості країн, які допускають наддержавний (міжнародний) контроль за станом дотримання у них прав людини [4].

Ці тенденції найчастіше знаходить свій вияв у процесі:

- з'ясування сутності (визначення поняття) феномену прав людини та можливостей його однозначного розуміння;

- "дозування" прав людини, тобто законодавчого визначення їх конкретного змісту й обсягу шляхом встановлення певних юридичних обмежень стосовно їх здійснення;

- витлумачування прав людини як неодмінної умови їх реалізації, охорони й захисту та можливості (чи, навпаки, неможливості) їх офіційної уніфікації на всесвітньому або хоча б регіональному рівні. Розглянемо дві останні із названих проблем (оскільки першу вже було коротко розглянуто вище). При цьому основна увага приділятиметься характеристиці соціальних чинників, що зумовлюють права людини, а також аналізу логіко-герменевтичного механізму розв'язання даної проблеми [4].

Намагання українського суспільства привести до практичного втілення положень міжнародних конвенцій, пактів, хартій та інших документів в частині прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина повинні бути одним із пріоритетних завдань органів державної влади і управління в Україні.

Література

1. Забезпечення прав людини правоохоронними органами : навчальний посібник // За загальною редакцією О.В. Тягла. – К.,-Х. : АйБі, 2005. – 101 с.

2. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини [Електронний ресурс] – № 995_004 від 01.06.2010 // Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

3. Конституція України: чинне законодавство зі змінами і доповненнями. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2012. – 64 с.

4. Приватне життя і поліція. Теорія і практика. – Римаренко Ю. І. – К. : КНТ, 2006. – 740 с.

5. Конституційне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка. – 2-е вид., доопр. – К. : Наук. думка, 2000. – 732 с.

6. Малько А. В. Теория государства и права в вопросах и ответах : учебно-методическое пособие. / А. В. Малько – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрист, 2002. – С. 119.

7. Авер'янов В. Б. Державне управління в Україні : навчальний посібник / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.

УДК 341.226 (043.2)

Лихошерст Л. М.,
асистент,

Національний університет державної податкової
служби України, м. Ірпінь

Онищенко М. В.,
студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

КОНВЕНЦІЯ 1944 РОКУ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО МІЖНАРОДНОГО ПОВІТРЯНОГО ПРАВА

Третім етапом розвитку міжнародного повітряного права, після формування основ теорії повітряного права і прийняття Паризької конвенції 1919 р., стало прийняття Конвенції про міжнародну цивільну авіацію – Чиказької конвенції 1944 року. Наприкінці Другої світової війни з ініціативи США у Чикаго в листопаді 1944 р. була скликана міжнародна конференція, у результаті роботи якої були прийняті Заключний акт конференції, Конвенція про міжнародну цивільну авіацію, Угода про міжнародне транзитне повітряне сполучення та Угода про міжнародний повітряний транспорт. Друга частина Чиказької конвенції 1944 року була присвячена створенню й діяльності Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), яка повинна була контролювати виконання положень конвенції та її додатків [1, с. 71].

7 грудня 1944 року 52 країни світу підписали Конвенцію про міжнародну цивільну авіацію – основне джерело міжнародного повітряного права. Початковий варіант Конвенції був складений лише на англійській мові, пізніше, 24 вересня 1968 р., в Буенос-Айресі був підписаний Протокол про тримовність тексту Конвенції: було додано тексти Конвенції французькою та іспанською мовами. Текст російською мовою був прийнятий 30 вересня 1977 р. згідно з Протоколом, підписаним у Монреалі, який вступив у силу 16 вересня 1999 р. Конвенція складається із преамбули та чотирьох частин, а саме: Аеронавігація, Міжнародна організація цивільної авіації – ІКАО, Міжнародний повітряний транспорт, Заключні положення [1, с. 72]. У даному документі була закладена ідея про те, що розвиток міжнародної цивільної авіації може сприяти встановленню й підтримці дружби та взаєморозуміння між націями й народами світу, а зловживання нею може загрожувати загальній безпеці. Перша частина Конвенції закріпила загальні принципи, а також принцип повного і виняткового суверенітету кожної держави над своїм повітряним простором; визначення поняття державної території. Необхідно зазначити, що Конвенція застосовується тільки до цивільних повітряних суден. У положеннях конвенції про польоти над територією договірних держав встановлюються принципи проведення регулярних, нерегулярних і каботажних польотів; зазначені вимоги до польотів безпілотних повітряних суден, встановлення заборонених зон, посадки в митному аеропорту, дотримання правил держави про повітряні перевезення, запобігання поширення хвороб за допомогою повітряних суден, огляду повітряних суден та ін. Також Конвенція 1944 р. містить положення про визначення національної приналежності повітряного судна, загальні положення про застосування кожною країною свого національного законодавства при реєстрації повітряного судна, про повідомлення про реєстрацію. Закріплені положення, що стосуються адміністративних формальностей, митних й імміграційних процедур, допомоги повітряним судам, що зазнали лиха, розслідування авіаційних подій, про неприпустимість арешту або затримки повітряного судна однієї договірної держави на території іншої договірної держави за патентними позовами, про обов'язок держави надавати на своїй території аеропорти й аеронавігаційні засоби, співпрацювати з питань видання